

3049

פרוטוקול מס' 6076

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ב', י"ח באב תשי"ח - 4.8.58 בשעה 11.00.

- השתתפו:
- ש. רוזנברג - היו"ר
 - ב. אזניה
 - ד. בר-רב-האי
 - ע. דגני
 - ז. ורהפטיג
 - ב. לוקר
 - נ. ניר
 - י. קליבנוב
 - י. ש. פמן

- מוזמנים:
- פ. רוזן - שר המשפטים
 - ח. כהן - היועץ המשפטי
 - א. ידין - המשנה ליועץ המשפטי
 - מ. אלון - משרד המשפטים

- סדר-היום:
1. חוק לתיקון פקודת הפרשנות.
 2. חוק דמי מפתח.

היו"ר ש. רוזנברג: אני פותח את הישיבה.

1. חוק לתיקון פקודת הפרשנות.

היו"ר ש. רוזנברג: אני מציע שנעבור על הסעיפים שעדין לא נדונו בדיון הראשון בועדה, ונבקש ממשרד המשפטים להביא לנו ניסוח חדש של החוק לאחר הפגרה, בהתאם להחלטותינו.

סעיף 23ב.(3).

הוחלט: לקבל את הסעיף ללא שינוי.

סעיף 23ב.(4).

נ. ניר: אני מציע למחוק את הסעיף. אבל הייתי מוכן לקבל ניסוח אובייקטיבי של הסעיף, במקום הקביעה "לדעת עובד ציבור".

היו"ר ש. רוזנברג: גם אני מתנגד לכל הסעיף. אם זה משהו אובייקטיבי, אפשר לבוא לבג"צ ולהוכיח זאת.

ב. לוקר: הייתי מציע להפסיק את הדיון בחוק הזה ולהמשיך בו אחרי הפגרה, מאחר שהחומר שהובטח לנו אינו לפנינו.

ה. כהן:
אני רוצה להביא בפניכם את המקרים אשר המריצו אותנו להכניס את הסייג הזה. בתיקי המשטרה נמצאות תלונות לא מעטות על אונס שהוגשו על-ידי נשים נשואות, ושחקירת המשטרה העלתה שהאונס לא היה אונס, אבל עצם העובדה שהוגשה תלונה היתה בעלת חשיבות מרובה. השאלה היא אם יש לחייב את המשטרה במקרים כאלה לגלות לבעל את תוצאות החקירה. אנחנו חושבים שזוהי חוגמא לפגיעה בזכויות הזולת, והדבר קרה כמה עשרות פעמים ובמקומות שונים בארץ.

היו"ר ש. רוזנברג:
במקרים כאלה הבעל יכול לחשוב או על הנימוק שנכון לסירוב לתת נימוקים, או שיחשוב שזוהי פרוסקציה. האם אי-אפשר היה להגיד כי במקרים אלה המשטרה תמסור שלא היו מספיק הוכחות להעמיד את הנאשם למשפט פלילי? ואם באמת הבעל יפנה לבג"צ וידרוש מנדמוס?

ה. כהן:
השאלה עוד לא הגיעה לבג"צ. אבל היא הגיעה לבית-דין רבני, מפני שבפניו קרה שהבעל טען כי האונס לא היה אונס מאחר שהאונס לא הובא לדין. על סמך זה הבעל דרש גט. בית-הדין הרבני דרש להביא בפניו את החומר, והחומר נמסר לו, כי אי-אפשר למנוע עדות מבית-דין. ואני יודע לפחות על פסק-דין אחד של בית-דין רבני, האומר כי אם האשה פנתה מיד למשטרה בתלונה, מסתבר שמצדה לא היה זה כל ק פשע. גם מבחינה זו חשוב שהדבר ייזכר בחוק זה.

נ. ניר:
אני עומד על דעתי שיש למחוק את הסעיף. אם דעתי לא תתקבל, אני מציע לפחות למחוק את המלים "לדעת עובד הציבור".

הוחלט:
לקבל את הצעת נ. ניר למחוק את המלים "לדעת העובד הציבורי".

הסתייגות לשר המשפטים.

סעיף

ז. ורהפטיג:
האם יש הגדרה מהו "סוד מקצועי" ומהי האבחנה בין סוד מקצועי ובין ידיעה סודית?

ה. כהן:
סוד מקצועי הוא סוד של עו"ד, רופא, בנק, סוד מסחרי וסוד תעשייתי. ידעה סודית פירושה ידיעה סודית במובן חוק לתיקון דיני עונשין (בטחון המדינה)

הוחלט:
למחוק את המלים "לדעת העובד הציבורי".
הסתייגות לשר המשפטים וב. אזניה.

סעיף 23ג.

י. שופמן:
מאחר שנתקבל נוסח אחר לסעיף 2, צריך להגיד "סרב לנמק כאמור בסעיף 2" במקום "סרב לדרישת מבקש".
האם פירושן של המלים "והכרעת השר תהיה סופית", שאין אפשרות לפנות בבג"צ?

ח. כהן:
בית-המשפט העליון החליט שאין זה שונן פניה בבג"צ. המלים באות לציין כי כל הדרכים האדמיניסטרטיביות האחרות - סגורות. על כל פנים, אני מוכן גם שמלים אלה יימחקו.

א. ידני:
בהתאם למה שנתקבל בוועדה אין זה מספיק למחוק את המלים "לדרישת המבקש", ועל הפקיד גם להודיע מדוע הוא לא נתן את הנימוקים. רק אז אפשר לזנות לשר.

י. שופמן:
הפקיד צריך גם להודיע לפי איזה סעיף הוא עושה זאת.

ז. ורהפטיג:
אני מציע לנסח את הסעיף בצורה יותר ברורה ולהגיד: "סרב עובד ציבורי לתת נימוקים מדוע סרב את הבקשה או לנמק מדוע איננו נותן את התשובה הזאת, בהתאם לסעיף זה וזה, יהיה ערעור לשר הממונה על עובד הציבור", וכן אני מציע למחוק את המלים "והכרעת השר תהיה סופית".

הוחלט: 1. לקבל את ההצעה למחוק את המלים "והכרעת השר תהיה סופית".

2. להטיל על משרד המשפטים לנסח את הסעיף בהתאם להחלטות הוועדה בסעיפים קודמים וברוח ההערות שנשמעו בוועדה.

סעיף 23ד.

ז. ורהפטיג:
השאלה היא מי הוא "עובד ציבורי". האם זה יכול כל שומר וכל סדרן?

ח. כהן:
בפקודת המשטרה נאמר כי שומר יכול לפזר הפגנות, למשל. מזה משתמע שלכן אין צורך בהודעה בכתב.

נ. ניר:
אני מפקפק אם הוראה זו שייכת לחוק זה.

ז. ורהפטיג:
אולי אפשר להוסיף משהו אובייקטיבי: "כשהפעולה היא מסיבה מסוג הפעולות שיש לבצען תיכף עם מתן ההוראה".

ב. אזניה:
אני חושב שכל ניסוח בענין זה מוכרח להשעות את הציבור. לכן אני בעד מחיקת הסעיף.

י. שופמן:
עם התיקון של ח"כ ורהפטיג הסעיף הזה לא יוכל להיות משעה.

הוחלט: למחוק את הסעיף.

הסתייגות לי. שופמן: להשאיר את הסעיף בתיקון שהוצע על-ידי ח"כ ורהפטיג, להכניס לסעיף הוראה אובייקטיבית באילו מקרים הוא יחול.

סעיף 23ה.

ח. כהן:
אלמלא סעיף זה, אפשר היה להגיד שהחלטה של עובד ציבור שלא נימק אותה, בטלה. דבר זה עלול לגרום לתקלה רצינית ביותר. מצד שני צריכה להיות סנקציה נגד עובדי הציבור במקרה כזה.

ז. ורהפטיג:
אני מציע לשנות את הסדר § לתחיל מועדת ערעורים, אח"כ - ערעורים, ואח"כ - בית-משפט. כלכת מן הקל אל הכבד.

הוחלט: לקבל את הצעת ז. ורהפטיג לשנות את הסדר בסעיף: להתחיל מעור, אח"כ ערעור ואח"כ בית משפט.

- - - -

י. שפמן:
אני מציע להוסיף בחוק זה הוראה האומרת כי בכל החלטה שנמסרת לאזרח צריך יהיה לכתוב מה הן הדרכים המשפטיות או המנהליות העומדות לפניו, ותוך כמה זמן הוא רשאי להשתמש בדרכים אלו.

ב. אזניה:
אני שותף לרצונו של ח"כ שופמן, אבל הדבר עלול לדחוף את האזרח להגשת ערעורים ועררים, וזוהי בעיה חינוכית חשובה.

א. ידין:
הבעיה גם אינה תמיד פשוטה. יכולות להיות לאזרח דרכים שונות, לפעמים אלטרנטיביות או קומולטיביות. גם חכמי המשפט אינם תמיד יודעים מהי הדרך שצריך או אפשר ללכת בה. האם אפשר להשיל זאת על הפקיד?

י. שופמן:
ח"כ הכנסת אזניה אינו צודק מבחינתו. הרי הדבר יפגע באדם הפשוט שאין לו יועץ משפטי להיוועץ בו מה עליו לעשות. זה לא יפגע באותם אנשים שיש להם עורכי-דין להיוועץ בהם, והם כבר ימצאו את הדרך לערעור.

אשר להערתו של מר ידין, אני מתכוון לדרך האדמיניסטרטיבית, וזאת הפקיד צריך לדעת. אני מוכן להגביל זאת לדרכים אדמיניסטרטיביות. אגב, זה מקובל בכל העולם.

ד. בר-רב-האי:
ברור שאפשר לדבר רק על הדרך האדמיניסטרטיבית. אבל אני מגיע למסקנה הפוכה. אם בבתי-משפט יש כללי פרוצדורה, הרי באדמיניסטרציה כלל הוא שתמיד אפשר לפנות למישהו יותר גבוה בחלונה על פקיד הנמצא תחת מרותו. הדרך הזאת ברורה לכל אחד.

ז. ורהפטיג:
אני מסכים אם ח"כ שופמן. ואין מדובר פה על פניה לשר סתם ק אלא על דרך חוקית לערעור. אשר לפניה לשר, אני מציע שלא להשתמש במלה "ערך". זוהי פשוט פניה לשר, וכאן נוצר רושם שזוהי אינסטנציה אדמיניסטרטיבית.

ת. כהן: עם ח"כ שופמן מסכים עם ח"כ ורהפטיג, אין לי מה להוסיף. בין כך ובין כך כל רשויות המדינה נוהגות כך. בכל אופן, ההוראה היא לנהוג כך, וזה גם למעשה הנוהג הקיים.

הוחלט: להוסיף הוראה האומרת שעל הפקיד להודיע לאזרח על זכות פטנטוארית לערעור, ותוך איזו תקן פה זכות זו קיימת.

לכתוב במקום "להגיש ערר לשר" - "לפנות לשר".

ש. רוזנברג: במקרה שהפקיד אינו נותן נימוקים, הסובלת היא המדינה ולא הפקיד. האם אין כדאי להכניס הוראה נגד הפקיד, או שזה רק ענין משמעותי?

ת. כהן: זה ענין משמעותי.

י. שופמן: אני רוצה להפנות את תשומת לב חברי הוועדה שמבקר המדינה בדו"ח שלו קובע כי למען יחסים תקינים בין האזרח והרשות צריך למסור לאזרח נימוקים יחד עם מתן ההודעה, ולא אחרי דרישה.

2. חוק דמי מפתח.

מ. אלון: אני מבקש אישור הוועדה לתיקון נוסף, הנובע מתיקון שנתקבל בישיבת הוועדה: הוועדה קיבלה את הצעת ח"כ בר-רב-האי בסעיף 10 האומרת שלגבי מקצועות חופשיים לא צריך יהיה לנהל את העסק באותו השם המסחרי, כדי שיהיו מוניטין. לפי זה צריך יהיה לשנות את נוסח סעיף 14 ולכתוב שם במקום המלים "ובאותו השם המסחרי", במקום "ולענין סעיף 10(א)", גם באותו השם המסחרי".

הוחלט: לקבל את התיקון המוצע על-ידי ה' אלון לסעיף 14.

ז. ורהפטיג: אני מבקש הסתייגות נוספת לסעיף הראשון לחוק: חוק דמי מפתח יתפרש לפי עקרונות המשפט העברי.

הוחלט: לאשר לח"כ ורהפטיג הסתייגות הנ"ל לחוק דמי מפתח, סעיף 1.

נ. ניר: אני מציע לסדר: לדון בחוק הירושה אחרי הפגרה, ולהניח את כל העניינים האחרים.

היו"ר ש. רוזנברג: אני מבקש להשאיר את העניינים הסידוריים לכישחזור יו"ר הוועדה, אחרי הפגרה. אני מברך את חברי הוועדה בחופש נעים.